gemeente
Het Hogeland

Raadsvoorstel

Onderwerp:	Beleid kleinschalige duurzame energie opwekking Het Hogeland
Datum:	2 oktober 2019
Agendapunt:	6
Behandeling:	Besluitvormend
Portefeuille-houder(s):	Wethouder Rutgers
Steller:	Alexandra Das a.das@hethogeland.nl
Zaaknummer:	

1. Samenvatting

De gemeente Het Hogeland vindt het belangrijk dat inwoners zelf grip krijgen op de energietransitie, bijvoorbeeld door via energie-coöperaties zelf duurzame energie op te wekken.
Het gaat daarbij om de zogenaamde kleinschalige initiatieven, die passen bij de energievraag van het dorp, en ook passen bij de structuur en omvang van het dorp of buurtschap.

Om mee te kunnen werken aan deze initiatieven moet de gemeente op grond van de Provinciale Omgevingsverordening een Gebiedsvisie hebben. Het “Beleid kleinschalige duurzame energieopwekking Het Hogeland” kan beschouwd worden als zo’n gebiedsvisie.

Grootschalige initiatieven, die niet passen bij de energievraag en ruimtelijke structuur van dorpen en buurtschappen, vallen niet onder dit beleid. Hiervoor zal op termijn, in het kader van de Regionale Energie Strategie (RES), afzonderlijk beleid ontwikkeld worden

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

De raad besluit het “Beleid kleinschalige duurzame energie opwekking Het Hogeland” vast te stellen

3. Inleiding

3.1 Aanleiding

De gemeente Het Hogeland ontvangt regelmatig aanvragen van lokale energie-initiatieven om bijvoorbeeld een klein zonneparkje of een “dorpsmolen” (kleine windmolen) te kunnen realiseren. De gemeente wil hier aan meewerken, mits deze aanvragen worden gedragen door een groot deel van de gemeenschap, het initiatief past bij de energievraag van de gemeenschap, en ook ruimtelijk en qua omvang past bij het dorp of buurtschap.
In de Provinciale Omgevingsverordening staat dat gemeenten kunnen meewerken aan zonneparken met een maximale grootte van 1 ha, in of aansluitend aan stedelijk gebied. Als deze zonneparken groter zijn, of in het buitengebied liggen, moet de gemeente toestemming van de provincie hebben om hieraan mee te werken. Over het algemeen zal de provincie dan ook betrokken zijn bij de ruimtelijke beoordeling van zo’n plan.
De provincie werkt alleen mee aan een zonnepark, hoe kleinschalig ook, als de gemeente een integrale gebiedsvisie heeft. Het “Beleid kleinschalige duurzame energieopwekking Het Hogeland” kan beschouwd worden als zo’n gebiedsvisie.

Voordat door de herindeling gemeente Het Hogeland ontstond, waren de afzonderlijke gemeenten Bedum, De Marne, Winsum en Eemsmond al bezig om gezamenlijk beleid ten aanzien van zonneparken op te stellen. Dit beleid bevatte een grootschalig en een kleinschalig deel. Met name het grootschalige deel van het beleid vormde een struikelblok. Nu landelijk het Klimaatakkoord zal gaan leiden tot regionale opgaven, die in Regionale Energie Strategieën (RES) vertaald gaan worden, is het een vanzelfsprekende keuze om dit beleid voor grootschalige duurzame energie te koppelen aan de RES.
Voor het kleinschalig beleid ligt dat anders: dit beleid is vooral gericht op vragen vanuit de samenleving, waar de gemeente onder voorwaarden aan mee wil werken. Daarom is het van belang om dit beleid, los van het grootschalige beleid, nu al vast te stellen.

3.2 Bevoegdheid raad
De raad heeft de bevoegdheid om beleid vast te stellen.

4. Inhoud van het beleid
De basis van het “Beleid kleinschalige duurzame energieopwekking Het Hogeland” ligt in het decentrale deel van de zonnevisie van de BMWE-gemeenten. Over dit deel bestond in 2018 overeenstemming. Het beleid is echter wel uitgebreid: er is een paragraaf over windenergie in opgenomen, en het begrip “participatie” wordt uitgewerkt.

Het begint met de constatering dat ons elektriciteitsnetwerk opgedeeld kan worden in 2 delen: het grootschalige, TenneT-netwerk, en het midden- en laagspanningsnetwerk dat beheerd wordt door Enexis. Dit laatste deel is het netwerk waarop de kleinschalige initiatieven hun opgewekte stroom zullen invoeden. Daarnaast is voor dit kleinschalige deel gekeken naar de elektriciteitsvraag van onze inwoners, kleine bedrijven, en landbouwbedrijven. Dit is de energievraag, die met kleinschalige duurzame opwek kan worden ingevuld.
Een deel van deze duurzame energie wordt nu al opgewekt, bijvoorbeeld door kleine windmolens bij boerderijen en zonnepanelen op woningen. Ook zijn er al initiatieven die een “zonnedak” hebben gerealiseerd, bijvoorbeeld door collectief zonnepanelen op een boerenschuur te leggen.

Het beleid handelt over het deel dat niet individueel kan worden opgewekt, maar wel collectief. Het gaat daarbij om zowel zonne-energie als (kleinschalige) windenergie. Andere manieren zijn ook mogelijk, maar worden niet behandeld in dit beleid.
Voor zonne-energie geldt de zonneladder, waarbij plaatsing van zonnepanelen op daken altijd de voorkeur heeft. Pas wanneer dit niet kan, kan naar andere oplossingen gekeken worden, zoals zonneparken.

Voor deze zonneparken worden de regels beschreven voor de grootte en de ruimtelijke inpassing:
- de grootte moet passen bij de energiebehoefte van het dorp of buurtschap;
- ruimtelijk moet het park passen bij de structuur en omvang van het dorp of buurtschap, en gevoelsmatig aansluiten op dit dorp of buurtschap.

Het deel over windenergie betreft grotendeels een harmonisatie van het beleid voor kleine windmolens (met een ashoogte van maximaal 15 meter), waarin het grootste verschil tussen de 4 voormalige gemeenten was dat het gebruik van windenergie in Eemsmond plaats moest vinden binnen het bedrijf, terwijl de andere gemeenten ook “dorpsmolens” toestonden. Voorgesteld wordt om het gebruik van kleine windmolens voor lokale energie-initiatieven toe te staan.

In het beleid is een paragraaf over participatie opgenomen. In het concept-Klimaatakkoord wordt dit benoemd als 50% lokaal eigendom. In het beleid wordt dit omschreven als:

- -de gemeenschap investeert voor minstens 50%, of
- -de (financiële) opbrengsten komen voor minstens 50% ten goede aan de lokale bevolking.

Bij de aanvraag voor een kleinschalig energie-initiatief moet een participatieplan worden opgesteld, waarin staat hoe de omwonenden zijn betrokken bij de planvorming, en op welke manier 50% lokaal eigendom wordt vormgegeven.

5. Beoogd resultaat (of effect)

Dit beleid is opgesteld om onze inwoners te kunnen faciliteren als zij kleinschalige, duurzame energie-initiatieven ontplooien. Met name om mee te kunnen werken aan kleinschalige zonneparken is op grond van provinciaal beleid een gebiedsvisie noodzakelijk. Met dit beleid wordt aan die eis van de provincie voldaan.
Een concept-versie van het beleid is met de provincie besproken, en akkoord bevonden.

5. Toelichting

5.1 Argumenten/motivering

Door dit beleid vast te stellen, kan gemeente Het Hogeland meewerken aan vragen vanuit de maatschappij, om collectief energie op te mogen wekken. Door te eisen dat er per plan een participatieplan aanwezig is, kan worden beoordeeld of het plan kan rekenen op draagvlak van de omgeving.
Dit beleid draagt eraan bij dat de inwoners van Het Hogeland in staat worden gesteld om bij te dragen aan de energietransitie, en zich daarbij betrokken te voelen.

5.2 Risico's

Er zijn geen risico's verbonden aan dit beleid. Iedere aanvraag die binnenkomt zal afzonderlijk worden beoordeeld, en in ruimtelijk opzicht zal er altijd sprake zijn van maatwerk.

6. Financiële aspecten en wijze van dekking

Dit beleid heeft geen financiële aspecten, het betreft de facilitering van initiatieven van inwoners.

7. Inbreng belanghebbenden

Koepelorganisaties van lokale energie-coöperaties, zoals de GrEK (Groninger Energie Koepel) hebben aangegeven dat zij graag willen dat de gemeente beleid voor kleinschalige duurzame energieopwekking vaststelt.

8. Vervolgtraject

8.1 Uitvoering

Dit beleid is faciliterend, en de uitvoering zal afhangen van de initiatieven van onze inwoners.

8.2 Tijdspad

De provincie heeft het beleid in concept goedgekeurd. Na vaststelling zal het ter informatie aan de provincie gezonden worden.

8.3 Communicatie

Na vaststelling is het beleid openbaar, en kan de publiekssamenvatting worden gebruikt om hierover te communiceren.

8.4 Evaluatie
Dit beleid hangt samen met ander beleid dat in het kader van de energietransitie en de Regionale Energie Strategie (RES) zal worden opgesteld. Evaluatie zal in samenhang daarmee plaatsvinden.

Bijlagen:
Beleid kleinschalige duurzame energie opwekking Het Hogeland
Raadsbesluit

Winsum, 5 september 2019

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,	Burgemeester,
Paul van Vilsteren	Henk Jan Bolding